

V Bruseli 27. marca 2023
(OR. en)

7808/23

Medziinštitucionálne spisy:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 155
ENV 304
CLIMA 158
IND 147
RECH 111
COMPET 264
ECOFIN 281
CODEC 475

POZNÁMKA

Od:	Výbor stálych predstaviteľov (časť I)
Komu:	Rada
Č. dok. Kom.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
Predmet:	Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s obnoviteľnými plynmi, so zemným plynom a s vodíkom (prepracované znenie) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o vnútornom trhu s obnoviteľnými plynmi, so zemným plynom a s vodíkom (prepracované znenie) – všeobecné smerovanie

I. ÚVOD

1. Komisia 15. decembra 2021 predložila návrh smernice o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s obnoviteľnými plynmi, so zemným plynom a s vodíkom a návrh nariadenia o vnútornom trhu s obnoviteľnými plynmi, so zemným plynom a s vodíkom (balík opatrení v oblasti plynu) ako nový rámec EÚ na dekarbonizáciu trhov s plynom, podporu vodíka a zníženie emisií metánu.

2. Cieľom balíka opatrení na dekarbonizáciu trhov s vodíkom a plynom je umožniť dekarbonizáciu spotreby zemného plynu, vytvoriť regulačný rámec pre špecializovanú vodíkovú infraštruktúru a trhy a integrované plánovanie sietí. Stanovujú sa v ňom aj pravidlá pre spotrebiteľov a posilňuje sa bezpečnosť dodávok.

II. SÚČASNÝ STAV

1. České predsedníctvo začalo v júli 2022 rokovania o návrhoch v rámci pracovnej skupiny pre energetiku, v ktorých pokračovalo švédske predsedníctvo v prvom štvrtroku 2023. Predsedníctvo na základe týchto rokovaní predložilo 7 revízií nariadenia aj smernice.
2. O návrhoch sa rokovalo aj na zasadnutí Rady TTE (energetika) 25. októbra 2022 v Luxemburgu s hlavným zameraním na rozvoj trhov s vodíkom, zľavy z taríf na vodík, obnoviteľné a nízkouhlíkové plyny a primiešavanie vodíka do siete zemného plynu. Ministri poskytli predsedníctvu politické usmernenia a nastavili smerovanie ďalšej práce.
3. Súčasná siedma revízia uvedená v dokumentoch 7556/23 a 7557/23 by mala slúžiť ako základ pre všeobecné smerovanie. Nový text sa uvádza **tučným písmom** a vypustený text znakom [...]

III. PRÁCA V EURÓPSKOM PARLAMENTE A V ĎALŠÍCH ORGÁNOCH ÚNIE

1. V Európskom parlamente zodpovedá za oba spisy Výbor pre priemysel, výskum a energetiku (ITRE). Pre nariadenie bol za spravodajcu vymenovaný poslanec Jerzy Buzek (PPE, Poľsko) a pre smernicu poslanec Jens Geier (S&D, Nemecko). Parlament prijal obidve správy 16. februára 2023.
2. Európsky hospodársky a sociálny výbor zaujal stanovisko k návrhu 19. mája 2022 a Európsky výbor regiónov zaujal stanovisko 12. októbra 2022.

IV. HLAVNÉ PRVKY KOMPROMISNÉHO NÁVRHU PREDSEDNÍCTVA

1. Členské štáty podporili spôsob, akým sa diskusia o smerovaní v Rade TTE a rokovania v rámci pracovnej skupiny pre energetiku zohľadnili v priebehu práce na siedmich revíziách týchto dvoch návrhov.
2. Najdôležitejšie zmeny možno zhrnúť takto:

Pokiaľ ide o nariadenie:

- a) V článku 3 v rámci trhových zásad sa objasnilo, že podniky pôsobiace v tom istom vstupno-výstupnom systéme si budú môcť vymieňať plyny vo virtuálnych obchodných bodoch alebo fyzicky v prepojediacich bodoch.
- b) V článku 5 ods. 6, článku 7 ods. 7 a v odôvodnení 70a sa zaviedlo nové výnimočné ustanovenie, ktoré členským štátom umožňuje prijať primerané opatrenia na dočasné obmedzenie ponuky na kapacitu predkladané vopred ktorýmkoľvek jednotlivým užívateľom siete na vstupných bodoch a v termináloch LNG na dodávky z Ruskej federácie a Bieloruska.
- c) Pokiaľ ide o certifikáciu prevádzkovateľov zásobníkov, znenie nariadenia o skladovaní plynu prijaté v júni 2022 sa tu začlenilo do nového článku 13b. V súvislosti s týmto doplnením sa do článku 15 doplnil nový odsek 3 týkajúci sa uplatňovania 100 % zľavy na kapacitné prepravné a distribučné tarify na podzemné zásobníky plynu a zariadenia LNG.
- d) V článku 16 sa rozlíšilo medzi zľavami z taríf na obnoviteľné plyny a nízkouhlíkové plyny v prírodnom systéme, pričom sadzby boli stanovené na 100 %, resp. 75 %. Zahrnula sa možnosť národných regulačných orgánov rozhodnúť o neuplatňovaní zliav alebo o stanovení nižšej výšky zľavy, čím sa zohľadnili obavy tých členských štátov, ktoré majú alebo očakávajú, že budú mať v energetickom mixe vysoký podiel obnoviteľných/nízkouhlíkových plynov, alebo ktoré by mohli mať obavy z potenciálneho vplyvu na cezhraničné toky.

- e) Článok 19 týkajúci sa cezhraničnej koordinácie kvality plynu v sieti zemného plynu sa teraz uplatňuje len na zmesi vodíka, v ktorých obsah vodíka primiešaného do siete zemného plynu nepresahuje 2 % objemu. Pri riešení akýchkoľvek sporov týkajúcich sa obmedzení cezhraničných tokov spôsobených rozdielmi v primiešavaní vodíka v sústave zemného plynu budú môcť príslušné národné regulačné orgány prijímať spoločné koordinované rozhodnutia. Toto riešenie odráža skepticizmus viacerých členských štátov voči primiešavaniu, pričom stále zabezpečuje neobmedzené cezhraničné toky plynu. Cieľom nariadenia je zachovať harmonizovaný prístup na úrovni EÚ, pokiaľ ide o kvalitu plynu vrátane obsahu kyslíka a primiešavania.
- f) V článku 20b o spoločných špecifikáciách pre biometán sa objasnil rozsah pôsobnosti tohto článku.
- g) Pokiaľ ide o článok 67 (zmeny nariadenia o bezpečnosti dodávok energie), rôzne ustanovenia sa považovali za zastarané, a preto sa vypustili. Boli vypracované pred energetickou krízou a odvtedy ich nahradilo núdzové nariadenie Rady o posilnení solidarity prostredníctvom lepšej koordinácie nákupu plynu, spoľahlivých referenčných cien a cezhraničnej výmeny plynu a práca Komisie na platforme pre nákup plynu. Mnohé delegácie sa okrem toho domnievali, že vzhľadom na prebiehajúcu krízu ešte nie je čas pristúpiť k podrobným zmenám právnych predpisov o bezpečnosti dodávok.

Pokiaľ ide o smernicu:

- a) Nové odôvodnenia 35a a 36a poskytujú viac podrobností o podobnostiach a rozdieloch medzi komunitami vyrábajúcimi energiu z obnoviteľných zdrojov (podľa smernice o obnoviteľných zdrojoch energie) a občianskymi energetickými spoločenstvami (podľa smernice o plyne).
- b) Odôvodnenie 70 sa sprehládnilo tak, aby ustanovenia o horizontálnom oddelení vodíka zakotvené v článku 63 neznamenal funkčné oddelenie riadenia alebo oddelenie manažmentu alebo zamestnancov, a teda aby sa mohli v plnej miere zachovať synergie medzi prevádzkovateľmi sietí, napríklad prostredníctvom spoločného využívania služieb a riadiacich štruktúr.
- c) K vymedzeniam pojmov v článku 2:
 - Pokiaľ ide o vymedzenie nízkouhlíkových pojmov v bodoch 10 až 12, v reakcii na obavy členských štátov z nepresnosti týchto vymedzení, pokiaľ ide o prahovú hodnotu zníženia emisií skleníkových plynov o 70 %, sa doplnilo porovnateľné fosílné palivo (stanovené v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie).
 - Vo vymedzení pojmu vstupno-výstupný systém v bode 53 sa vykonali podstatné zmeny, ktorými sa objasňuje prístup do výrobných miest a úloha prevádzkovateľov prepravných sústav a prevádzkovateľov distribučnej siete.
- d) Doplnil sa nový článok 4a s cieľom odpovedať na požiadavky členských štátov týkajúce sa verejnej intervencie pri stanovovaní cien v prípade krízy zemného plynu.
- e) V článku 8 sa upresnilo, že členské štáty budú na účely certifikácie obnoviteľných a nízkouhlíkových plynov vyžadovať od hospodárskych subjektov súlad s kritériami udržateľnosti a úspor emisií skleníkových plynov stanovenými v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie.

f) Pokiaľ ide o ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľov:

- V článku 11 sa objasnilo, že v prípade ponúk balíkov budú môcť odberatelia ukončiť jednotlivé služby vyplývajúce zo zmluvy a odberatelia budú môcť vypovedať zmluvy o dodávke plynu v krátkej výpovednej lehote.
- Doplnil sa nový článok 11a, ktorým sa zabezpečujú dostatočné pravidlá ochrany spotrebiteľa v prípade postupného vyradovania zemného plynu. Takisto sa spresnilo, že by sa mali zohľadniť potreby zraniteľných odberateľov alebo odberateľov postihnutých energetickou chudobou.
- Členským štátom bola poskytnutá flexibilita, pokiaľ ide o zakladanie občianskych energetických spoločenstiev podľa článku 14. Zdôraznil sa aj miestny aspekt týchto komunit. Okrem toho, aby sa zdôraznila úloha odberateľov elektriny v domácnostiach, je im pridelených aspoň 15 % hlasovacích práv.
- V článku 15 sa objasnilo, ktorý typ odberateľov by mal dostať možnosť elektronických faktúr a informácií o vyúčtovaní.
- V článku 17 (podobne ako v článku 16 týkajúcom sa zemného plynu) sa doplnilo ustanovenie, ktorým sa členskému štátu poskytuje možnosť prepojiť povinnosť zaviesť inteligentný merací systém vo vodíkovej sústave spojený s analýzou nákladov a prínosov.
- V článku 20 sa navrhlo objasnenie, že domácnosti, ktoré nepoužívajú plyn na vykurovacie účely, by členský štát mohol oslobodiť od požiadavky mať bežné meracie zariadenie pre zemný plyn. Táto výnimka sa rozšírila aj na budovy, v ktorých tvoria väčšinu spotrebiteľov domácnosti, ktoré používajú plyn takýmto spôsobom.

- g) V článku 31 návrh Komisie zahŕňal nábehovú fázu rozvoja trhov s vodíkom, ktorá mala trvať do roku 2030 a po ktorej sa mali uplatňovať podrobnejšie pravidlá. Prechodná fáza prvkov koncepcie trhu s vodíkom sa však predĺžila do konca roku 2035 v reakcii na obavy, že trh s vodíkom nebude do roku 2030 dostatočne vyspelý na zavedenie regulovaného prístupu tretích strán. Stanovenie pevného dátumu takisto zvyšuje predvídateľnosť pre zainteresované strany v porovnaní s mechanizmom preskúmania.
- h) V článku 32 sú členské štáty v zásade povinné zabezpečiť zavedenie systému prístupu tretích strán do vodíkových terminálov na základe dohodnutého prístupu. Doplnila sa však flexibilita, na základe ktorej sa členské štáty tiež môžu rozhodnúť uplatňovať regulovaný prístup tretích strán do uvedených terminálov.
- i) Článok 34, týkajúci sa odmietnutia prístupu a pripojenia, sa rozšíril tým, že sa doplnilo ustanovenie, že členský štát by umožnil prevádzkovateľom prepravných sústav sietí a prevádzkovateľom distribučných sietí odmietnuť prístup (alebo pripojenie) s cieľom zabezpečiť splnenie zámeru dosiahnuť klimatickú neutralitu stanoveného v právnom predpise EÚ v oblasti klímy.
- j) Článok 46 ods. 2 sa zmenil tak, aby členské štáty mali diskrečnú právomoc poveriť zodpovednosťou za budovanie cezhraničných prepojení len určitých prevádzkovateľov vodíkových sietí.
- k) Článok 47 o odchýlkach z niektorých povinností pre existujúcu vodíkovú sieť sa zmenil, a to najmä odstránením časového limitu pre odchýlky, pričom sa zahrnul test trhu, pomocou ktorého národný regulačný orgán dospeje k záveru, kedy by mala platnosť odchýlky uplynúť.

- l) Rozšíril sa článok 48 o geograficky obmedzených vodíkových sieťach s cieľom vytvoriť pre izolované alebo distribučné siete možnosť odchýliť sa od určitých povinností, čím sa vytvára podobný rámec ako pre distribučné plynárenské siete. Doplnila sa nová podmienka, ktorou sa nahrádza „jednotné sieťové pripojenie“. Lepšie sa ohraničila možnosť vnútroštátnych regulačných orgánov odňať výhodu odchýlky.
- m) Objasnil sa článok 49 o prepojeniach vodíkovodov s tretími krajinami. V revidovanej verzii sa uvádza, že členské štáty sú pred prevádzkovaním takéhoto prepojenia alebo predtým, ako sa chcú pripojiť, uzavrieť medzinárodné dohody alebo medzivládnu dohodu podľa článku 82.
- n) Pokiaľ ide o podávanie správ o rozvoji vodíkových sietí, kompromisné znenie poskytuje členským štátom flexibilitu uplatňovať pri podávaní správ o prehľade infraštruktúry vodíkových sietí, ktorú plánujú rozvíjať, článok 52 alebo článok 51.
- o) V článku 53 o financovaní cezhraničnej vodíkovej infraštruktúry sa v kompromisnom znení uvádza, že projekty vodíkového prepojenia, okrem projektov spoločného záujmu, znášajú svoje vlastné náklady a môžu sa financovať prostredníctvom tarifného systému. Takisto môžu navrhnúť projektový plán vrátane žiadosti o cezhraničné rozdelenie nákladov. Zodpovedajúce zmeny sa vykonali aj v článku 6 nariadenia.

- p) V článku 62 pôvodné návrhy Komisie týkajúce sa vertikálneho oddelenia prevádzkovateľov vodíkových sietí zahŕňali ukončenie modelu oddelenia nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete (ITO) do konca roka 2030 a dostupnosť modelu nezávislého prevádzkovateľa siete (ISO) a modelu nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete len pre vodíkové siete, ktoré patrili vertikálne integrovaným podnikom v čase nadobudnutia účinnosti balíka opatrení v oblasti plynu.

Model oddelenia vlastníctva sa zachoval ako štandardný model oddelenia; článok 62 ods. 4 sa však preformuloval tak, aby poskytoval väčšiu flexibilitu, pokiaľ ide o určenie subjektu, ktorý slúži ako integrovaný prevádzkovateľ vodíkovej siete v súlade s pravidlami ITO. Prevádzkovatelia vodíkových sietí môžu využívať aj odchýlky pre existujúce vodíkové siete a geograficky obmedzené siete (články 47 a 48), ktorých uplatňovanie sa zjednodušilo.

- q) Článok 80 sa zmenil a upravili sa okolnosti, za ktorých sa členské štáty, ktoré nie sú priamo spojené s prepojenou sieťou žiadneho iného členského štátu, môžu odchýliť od konkrétnych ustanovení smernice. V tom istom článku sa zaviedla odchýlka z oddelenia pre Luxembursko, ktorou sa zohľadňuje jeho súčasný regulačný rámec na trhoch s plynom a elektrickou energiou. Dodatočná odchýlka v novom článku 80a bola stanovená pre osobitné okolnosti Estónska, Lotyšska a Litvy.

V. ZÁVERY

1. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Rada vyzýva, aby preskúmala kompromisné znenie predsedníctva uvedené v dokumentoch 7556/23 a 7557/23, prerokovala všetky nevyriešené otázky, ktoré nastolili delegácie, a dosiahla dohodu o všeobecnom smerovaní Rady s ohľadom na nadchádzajúce rokovania s Európskym parlamentom.